

Χαίρε, δι' ης η χαρά εκλάμπει

Ορθοδοξία / Θεολογία

Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος

Μέσα στην πένθιμη περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής προβάλλει η χαρμόσυνη Ακολουθία των Χαιρετισμών στην υπεραγία Θεοτόκο. Αυτό δεν είναι καθόλου παράδοξο, εάν σκεφθούμε ότι η χαρμολύπη διαποτίζει όλη την λειτουργική ζωή της Εκκλησίας μας και μάλιστα την κατ' εξοχήν αυτήν περίοδο του πένθους και της μετανοίας.

Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι η Εκκλησία μας στην αρχή αυτής της ευλογημένης περιόδου μας καλεί να εισέλθουμε «φαιδρώς» και «εντρυφώντες» στις πνευματικές αρετές, ώστε, αφού τις απολαύσουμε πλουσιοπάροχα, αγωνιζόμενοι να αξιωθούμε να φτάσουμε και στο άγιο πάσχα «πνευματικώς αγαλλόμενοι». Έτσι, λοιπόν, μέσα από την εκκοπή των οικείων παθών και την εξάσκηση στις αντίστοιχες αρετές οραματιζόμαστε και την ανάσταση. Δεν νοείται ανάσταση χωρίς σταύρωση των παθών αλλά ούτε και πάθος χωρίς την λυτρωτική ανάσταση. Η χαρμολύπη αποτελεί επομένως την μόνη αληθινή και γνήσια ορθόδοξη πρακτική στην ζωή του Χριστιανού, όπως τονίζουν οι Πατέρες της Εκκλησίας μας και οι υμνογράφοι.

Δεν είναι λοιπόν να απορή κανείς που στην Α' Στάση των Χαιρετισμών το πρώτο «Χαίρε» του Αγγέλου προς την Παναγία έχει ως αιτία αυτήν την χαρά. Ο πρωτοστάτης Άγγελος Γαβριήλ αποστέλλεται στην Παρθένο, για να ευαγγελίση την χαρά που θα εκλάμψη «εν όλω τω κόσμω» διά της Παρθένου Μαρίας. Η χαρά αυτή θα είναι τόσο μεγάλη, που, όπως τονίζει ο υμνογράφος στον επόμενο στίχο, θα εξαλείψη την αρά, την κατάρα δηλαδή που επέφερε στον κόσμο η διά της παρακοής πτώση των Πρωτοπλάστων, που συμπαρέσυρε στην αμαρτία και ολόκληρο το ανθρώπινο γένος.

Οι Χαιρετισμοί λοιπόν δεν ξεκινούν με την λύπη, αλλά με την χαρά που θα λάμψη στον κόσμο από την Γέννηση του Σωτήρος διά της Θεοτόκου. Μας υπενθυμίζει βεβαίως ο υμνογράφος την θλίψη των πεσόντων αλλά δεν στέκεται σ' αυτήν· τονίζει το λυτρωτικό περιεχόμενο των δακρύων της Εύας («χαίρε των δακρύων της Εύας η λύτρωσις»), τα οποία, διά της υπακοής της Παναγίας, της νέας Εύας, μας οδηγούν στην «ανάκληση», στην επιστροφή δηλαδή όλων των αμαρτωλών στην πρωτινή τους πατρίδα.

Αξίζει ασφαλώς να παρατηρήση κανείς ότι οι αντιθέσεις που εξ αρχής επιλέγει να χρησιμοποιήση ο εξάιρετος υμνογράφος (χαρά-αρά, εκλάμψει-εκλείψει) και τα ρητορικά σχήματα (πάρισα & ομοιοτέλευτα, π.χ. χα-ρα, α-ρα) αισθητοποιούν και σε

εκφραστικό επίπεδο το περιεχόμενο των λόγων του. Δίνεται έτσι έμφαση στο μέγεθος της χαράς και τονίζεται η σημασία της επιστροφής στον ορθό δρόμο και η αξία της λυτρώσεως. Δεν έχει πλέον ενδιαφέρον το ολίσθημα ούτε η διαρκής θρηνολογία για την πτώση, αλλά ο πόνος και η θλίψη από την αμαρτία επισκιάζονται από την δυνατότητα της δι-ορθώσεως και από την προοπτική της αιωνιότητος.

Στους πρώτους όμως αυτούς Χαιρετισμούς, αλλά και σε όλους τους επόμενους, δεν τονίζεται μόνον ο θρίαμβος που σηματοδοτεί η Γέννηση της χ(Χ)αράς στον κόσμο και η συνακόλουθη συντριβή της θλίψεως και του κράτους της αμαρτίας και του θανάτου. Προβάλλονται εμμέσως και οι αρετές της Παναγίας, του προσώπου που έγινε η γέφυρα για την λύτρωση και την σωτηρία μας.

Στον «παράδοξο» χαιρετισμό του Αγγέλου η Παρθένος αντιδρά με σύνεση και θάρρος («θαρσαλέως»). Αναρωτιέται εύλογα: «ασπόρου γαρ συλλήψεως την κύησιν πως λέγεις; εκ λαγόνων αγνών Υιόν πως εστί τεχθήναι δυνατόν;» Στην εύλογη απορία της ο Άγγελος απαντά, κατά τον υμνογράφο, με άλλα δύο υπέροχα Χαίρε: «Χαίρε βουλής απορρήτου μύστις, χαίρε σιγής δεομένων πίστις», που προμηνύουν ότι η Παναγία που μυείται στην απόρρητη θεία βουλή θα συγκατατεθή τελικά και θα δείξη εμπιστοσύνη σε πράγματα που δεν μπορούν να εξαγγελθούν εύκολα με τα λόγια και απαιτούν την σιγή («σιγής δεομένων πίστις»). Πράγματι, όταν ο Άγγελος της φανερώνει τελικά ότι η σύλληψη θα γίνη εκ Πνεύματος Αγίου και ότι θα την επισκιάση η θεία Χάρις, η ταπεινή κόρη της Ναζαρέτ δίνει πρόθυμα την συγκατάθεσή της: «Ιδού η δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου», και αμέσως συντελείται το θαυμαστό γεγονός της συλλήψεως του Υψίστου στην «εύκαρπον ταύτης νηδύν».

Η ελευθέρα λοιπόν συναίνεση της Παρθένου Μαριάμ στην «ουρανόθεν» κλήση της να γίνη ο φορέας της σωτηρίας των ανθρώπων την κατέστησε «παγκόσμιον δόξα», διά της οποίας καταλύθηκε η ολέθρια αρά, η κατάρα της αμαρτίας και του θανάτου για τους ανθρώπους. Φανταστήτε τις συνέπειες που θα είχε για όλη την ανθρωπότητα η τυχόν άρνηση της Παρθένου να συγκατατεθή στο λυτρωτικό και κοσμοσωτήριο άγγελμα εξ ουρανού! Η αρά, η κατάρα, η θλίψη και η φθορά θα συνέχιζαν να κατατρύχουν τους ταλαίπωρους ανθρώπους!

Δεν έχουμε λοιπόν παρά να ευγνωμονούμε την ευλογημένη κόρη της Ναζαρέτ για την ταπείνωση, την υπακοή και την ωριμότητα που επέδειξε κατά τον σωτήριο Ευαγγελισμό της. Κατά την περίοδο μάλιστα της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, που διανύουμε, καλούμαστε όλοι εμείς οι αποδέκτες του ιδίου ευχαρίστου μηνύματος της σωτηρίας όχι μόνον να επανεκτιμήσωμε τις αρετές της υπακοής, της ταπείνωσης και της ευθυκρισίας αλλά και να τις εφαρμόσωμε εμπράκτως, εάν

θέλωμε και εμείς να αναδειχθούμε νικητές στο στάδιο των αρετών και να κερδίσωμε την προσωπική μας σωτηρία, με την βοήθεια του Θεού και τις πρεσβείες της αιειπαρθένου Μαρίας. Καλόν αγώνα και καλή Ανάσταση! Γένοιτο!

PERMANENTLY_REMOVED